

Riktlinjer för kommunens riskanalys

Riktlinjerna kan användas av kommunerna för att få en översiktlig bild av riskerna inom varje kontrollområde och hur kontrollen kan prioriteras för att bli mer riskbaserad, samt underlätta för en likvärdig avgiftsgrund.

Riktlinjerna består av tabell över kommunens kontrollområden som beskriver:

- Kontrollpunkter för varje kontrollområde för att lättare kunna tidsuppskatta kontrollbesöken
- Frekvens
- Beskrivning av risk inom kontrollområdet
- Prioritet för kontrollen utifrån risk (sannolikhet x konsekvens)

Frekvens

Kommunerna har fått kontrollansvaret över dessa områden för att kontrollen kan göras i samband med annan kontroll som kommunen ansvarar för. Frekvensen bör vara samma som för annan ordinarie kontroll. Vid extra offentlig kontroll eller högre frekvens av kontroll av anledningar som inte rör lagstiftningen om animaliska biprodukter behöver detta område inte kontrolleras vid dessa tillfällen.

Syftet med kontrollen

Lagstiftningen om animaliska biprodukter har bland annat som syfte är att förhindra smittspridning från animaliska biprodukter direkt till levande djur eller via foder- och livsmedelskedjan till djur och människor. Eftersom vi generellt i Sverige har ett gott djurhälsoläge är sannolikheten för allvarlig smittspridning via animaliska biprodukter liten. Skulle en allvarlig smitta trots detta finnas i animaliska biprodukter kan konsekvenserna, om lagstiftningen om animaliska biprodukter inte följs, bli betydande. Lagstiftningen ställer krav på korrekt förvaring och hantering, samt spårbarhet genom märkning och dokumentation.

Denna riktlinje gäller under förutsättning att Sveriges djurhälsoläge inte ändras t.ex. på grund av utbrott av afrikansk svinpest eller annan allvarlig smittsam sjukdom.

Den 18 oktober 2022 tillgänglighetsanpassades denna riktlinje enligt lagen om tillgänglighet till digital offentlig service (DOS-lagen). Inga ändringar i innehåll har skett i samband med tillgänglighetsanpassningen förutom att länkar i dokumentet har uppdaterats.

Kontrollområde	Kontrollpunkter	Frekvens	Beskrivning av risk	Prioritering i kontrollen
<p>Nedgrävning av animaliska biprodukter</p> <p>Vägledning och checklista</p>	<p>Vid kontroll där nedgrävning sker:</p> <ul style="list-style-type: none"> Får aktuellt djurslag/material grävas ner och har det skett inom tillåtet område? Har nedgrävningen skett på ett säkert sätt så att den inte utgör ett hot mot djurs eller människors hälsa eller mot miljön? Förs register av den som ansvarar för nedgrävningen? 	<p>Kontrollen bör ske i samband med ordinarie offentlig kontroll av verksamhet från vilken nedgrävning är tillåten.</p>	<p>Smittskyddsmässiga risker med enstaka nedgrävningar av häst eller sällskapsdjur ses som försumbara. Risken är större i samband med nedgrävning av produktionsdjur som man inte med säkerhet vet varför djuren dött och om nedgrävningen görs på ett sådant sätt att vilda djur kan komma åt materialet.</p>	<p>Historiskt sett har man i Sverige, förutom när det gäller mjältbrandsgravar, inte bedömt att det finns några smittskyddsrisiker i samband med väl utförda nedgrävningar. Kontrollen bör i första hand inriktas på platser där risker ses för miljön enligt miljölagstiftningen.</p>
<p>Utlämnande och transport av matavfall – Matavfall från restauranger och storkök kategori 3</p> <p>Vägledning och checklista</p>	<p>Vid kontroll där matavfall går som foder/teknisk användning:</p> <ul style="list-style-type: none"> Skickas matavfallet till en mottagare som har tillstånd att ta emot det? Används handelsdokument och register? Är behållaren/förpackningen med matavfall korrekt märkt vid utleverans? 	<p>I samband med ordinarie livsmedelskontroll. Oftast går matavfall som hushållsavfall.</p>	<p>Det finns en risk för att djur smittas av allvarliga sjukdomar om matavfall används som foder. Smittan kan sprida sig bland produktionsdjur och bl.a. orsaka stor ekonomisk skada. Störst är risken med otillräckligt värmebehandlade produkter från länder där det förekommer epizootier som mul- och klövsjuka, svinpest och fågelinfluensa. Notera att Afrikansk svinpest även finns inom EU.</p>	<p>Kontrollen bör prioriteras till verksamheter som hanterar livsmedel från andra länder och där man kan misstänka att kunskapen om risker med matavfall till produktionsdjur är bristfällig.</p>

Kontrollområde	Kontrollpunkter	Frekvens	Beskrivning av risk	Prioritering i kontrollen
<p>Utlämnande och transport av matavfall – Matavfall kategori 1 vid hamnar och flygplatser med internationell trafik</p> <p>Vägledning inklusive kontrollpunkter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Är den mottagande anläggningen godkänd eller registrerad för att ta emot matavfall kategori 1? • Används handelsdokument och register? • Är behållaren/förpackningen med matavfall korrekt märkt vid utleverans? 	<p>I samband med ordinarie kontroll vid hamnar och flygplatser som tar emot trafik från länder utanför EU, Norge och Schweiz.</p>	<p>Det finns en risk för att djur smittas av allvarliga sjukdomar om matavfall används som foder. Smittan kan sprida sig bland produktionsdjur och bl.a. orsaka stor ekonomisk skada. Störst är risken med otillräckligt värmebehandlade produkter från länder där det förekommer epizootier som mul- och klövsjuka, svinpest och fågelinfluensa.</p>	<p>Kontrollen bör riktas där man ser en risk att vilda djur kan komma åt avfall från fordon i internationell trafik; det gäller både avfall som har klassats som matavfall kat 1 och sådant avfall som kan innehålla matavfall kat 1.</p>
<p>Förvaring av döda djur och delar av döda djur i primärproduktionen</p> <p>Vägledning inklusive kontrollpunkter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Förvaras döda djur, och delar av döda djur, så att de inte utgör en smittrisk? 	<p>Kontrollen bör ske i samband med ordinarie offentlig kontroll av verksamhet hos primärproducenter.</p>	<p>Risken med hantering av döda djur är att man inte alltid vet med säkerhet varför djuret har dött. Det finns därför en risk att smittsamma sjukdomar kan spridas till djur och människor. Främst är risken att smitta sprids ut från gården med vilda djur.</p>	<p>Anläggningar med sämre djurhållning och där man kan misstänka att förutsättningarna för en god förvaring är sämre.</p>

Kontrollområde	Kontrollpunkter	Frekvens	Beskrivning av risk	Prioritering i kontrollen
<p>Livsmedelsanläggningar annat än utlämnande av matavfall</p> <p>Vägledning inklusive kontrollpunkter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseras materialet som uppstår vid anläggningen på ett korrekt sätt? • Förvaras materialet vid anläggningen på ett sätt så att det är identifierbart och att ingen risk finns för förväxling? • Är materialet korrekt märkt vid utleverans? • Åtföljs materialet av korrekt ifyllt handelsdokument och förs register över levererat material? 	<p>I samband med ordinarie kontroll vid livsmedelsanläggningar.</p>	<p>Ett material med animaliska beståndsdelar som inte längre är avsett eller får användas som livsmedel är en animalisk biprodukt och det måste kunna säkerställas att det inte åter blir "livsmedel" i någon del av livsmedelskedjan eller att det på ett otillåtet sätt används t.ex. som foder. I första hand är det överföring av smitta eller annat som kan vara skadligt via animaliska biprodukter antingen direkt som livsmedel eller via foder via livsmedelsproducerande djur, som Jordbruksverkets ser som risk. Jordbruksverket bedömer dock att denna risk är liten när det gäller animaliska biprodukter från kommunernas kontrollobjekt inom livsmedel.</p>	<p>Jordbruksverket har uppmärksammat på att vissa verksamheter hanterar animaliska biprodukter på ett felaktigt sätt. Jordbruksverket önskar därför att kommunerna i sina egna riskanalyser särskilt tar hänsyn till följande livsmedelsanläggningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anläggningar för slakt på jordbruksföretag (mindre slakterier/ mindre än 10 000 fjäderfä och hardjur) enligt Livsmedelsverkets föreskrifter. • Fiskproduktanläggningar
<p>Kompostering av matavfall som genomförs på annat sätt än i en av Jordbruksverket godkänd anläggning.</p> <p>Vägledning inklusive kontrollpunkter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Används kompostmaterialet enbart lokalt? • Komposteras, förutom annat komposterbart, bara animaliska biprodukter i form av matavfall från den som ansvarar för komposten (husägare, bostadsrättsförening, skola, restaurang)? • Säkerställs det att inga produktionsdjur kommer åt materialet? 	<p>I samband med ordinarie livsmedelskontroll vid restaurang som komposterar sitt matavfall och vid miljökontroll vid andra icke godkända komposter där produktionsdjur kan komma åt materialet.</p>	<p>Riskerna inom detta kontrollområde ses som försumbara förutsatt att inte produktionsdjur kommer åt materialet eller att materialet släpps ut på marknaden (säljs eller ges bort). Det finns en risk för att djur kan smittas med allvarliga sjukdomar om matavfall används som foder. Smittan kan sprida sig bland produktionsdjur och bl.a. orsaka stor ekonomisk skada. Störst är risken med otillräckligt värmebehandlade produkter från länder där det förekommer epizootier som mul- och klövsjuka, svinpest och fågelinfluensa. Notera att Afrikansk svinpest även finns inom EU.</p>	<p>Vid misstanke (se under frekvens).</p>

Kontrollområde	Kontrollpunkter	Frekvens	Beskrivning av risk	Prioritering i kontrollen
<p>Förbränningsanläggningar inom primärproduktionen som används för förbränning av animaliska biprodukter (gårdspannor).</p> <p>Vägledning inklusive kontrollpunkter</p>	<p>Antalet kontrollpunkter är omfattande för detta kontrollområde. Se vägledning.</p>	<p>I samband med annan offentlig kontroll hos primärproducenter (kontroll enligt miljölagstiftningen). Vid anläggningar som förbränner nötkreatur, får och getter som är över ett år kontroll en gång per år. För övriga lägre frekvens.</p>	<p>Risken är försumbar om förbränning bara görs av djurkroppar som kommer från den egna gården och från en epidemiologisk enhet. Risken för smittspridning ökar om djurkroppar kommer från flera epidemiologiska enheter.</p>	<p>Prioritera anläggningar som tar emot, eller kan antas ta emot, djurkroppar från flera epidemiologiska enheter/gårdar.</p>
<p>Användningen av andra organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel än naturgödsel.</p> <p>Vägledning inklusive kontrollpunkter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Förs register över mängd och spridning på mark? • Har mottagaren sparat handelsdokument? • Förs det register över skörd-och betestidpunkt? • Om produktionsdjur hålls på gården är verksamheten registrerad hos Jordbruksverket? • Har sex veckor gått innan produktionsdjur ges tillträde till marken efter spridning? • Har det innan skörd av vallväxter gått tre veckor efter spridning? 	<p>I samband med annan offentlig kontroll hos primärproducenter (kontroll enligt miljölagstiftningen).</p>	<p>Andra organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel än naturgödsel, kan felaktigt hamna i foderkedjan.</p>	<p>Prioritera anläggningar som har produktionsdjur, andra än pälsdjur, samt de som odlar grovfoder eller har mark som används som bete.</p>

Kontrollområde	Kontrollpunkter	Frekvens	Beskrivning av risk	Prioritering i kontrollen
<p>Befattning med naturgödsel i primärproduktionen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009.</p> <p>Vägledning inklusive kontrollpunkter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Är mottagande anläggning av naturgödsel registrerad eller godkänd av Jordbruksverket? • Om naturgödsel tas från slakteri åtföljs materialet av handelsdokument? • Finns det en godkänd biogasanläggning på gården som tar gödsel från andra gårdar?	<p>I samband med annan offentlig kontroll hos primärproducenter (kontroll enligt miljölagstiftningen).</p>	<p>Om obearbetad naturgödsel släpps ut på marknaden eller om naturgödsel tas in från andra länder utan tillstånd från Jordbruksverket kan detta innebära smittrisk.</p>	<p>Vid misstanke om otillåten verksamhet.</p>